

KIRGIZ GAZETE HABERLERİNDE KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN SUNUMU: “VEÇERNİY BİŞKEK” VE “DELO №” GAZETELERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

NEWS COVERAGE OF INCIDENTS OF VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE KYRGYZS PRESS: A STUDY ON “VECHERNİY BISHKEK” AND “DELO №” NEWSPAPERS

Dr. Öğretim Üyesi Erdoğan AKMAN

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü,
erdogan.akman@manas.edu.kg

Bişkek / Kırgızistan

ORCID NO: 0000-0003-3781-4860

Yüksek Lisans Öğrencisi Canara KADENOVA

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri
Anabilim Dalı,

janarakadenova@gmail.com

Bişkek / Kırgızistan

ORCID NO: 0000-0002-4008-4195

ÖZET

Kadına yönelik şiddet olgusu dünya genelinde yaygınlaşan ve tüm toplumları derinden etkileyen bir sorundur. Günümüzde kadınların büyük çoğunluğu hem toplum tarafından ve hem de aile içi şiddetin mağduru olmaktadır. Toplumun hassas kısmı sayılan kadınlara yönelik şiddet olgusu en çok medyada yansıtılmaktadır ve gündemi oluşturmaktadır. Kadına yönelik şiddetin medyada yansıtılması bir yandan toplumsal sorumluluk ve farkındalık yaratırken, diğer yandan bu tür şiddetin medyada çok temsil edilmesi şiddeti meşrulaştırmakta ve önemsizleştirmektedir. Bunun yanında alınması gereken önlemlerin göz ardı edilmesine de yol açmaktadır. Bu çalışmanın amacı kadına yönelik şiddetin medyada yansıtılmasını analiz etmektir. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve alınan sonuçlar yorumlanıp değerlendirilmiştir. Analiz kadına yönelik şiddeti ele alan 34 haber üzerinde yapılmış bulgular yorumlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kadına yönelik şiddet, gazete, mağdur, şiddet türleri, saldırganlık.

ABSTRACT

The phenomenon of violence against women is a phenomenon spreading throughout the world and deeply affecting all societies. Today, the vast majority of women are victims of violence both by the community and by domestic violence. Violence against women, which is considered to be the sensitive part of society, is mostly reflected in the media and constitutes the agenda. On the other hand, if the media coverage of violence against women creates social responsibility and awareness, it also shows that the social position of women has changed. Such representation of violence in the media causes legitimacy, insignificance, and neglect of necessary measures. The purpose of this study is to analyze the reflection of violence against women in the media. Quantitative research method was used in the study and the results obtained were interpreted and evaluated. The analysis was made on 34 news articles dealing with violence against women and the findings were interpreted.

Key words: *Violence against women, newspaper, victim, types of violence, aggression.*

1. Giriş

Günümüzde dünya genelinde kadınlara olan şiddet sürekli artmaktadır. Yetkililer ise bu soruna çözüm bulamamaktadır. Çünkü kadına olan şiddetin kökeni o ülkenin ya da toplumun zihniyetine, ekonomik durumuna, eğitim düzeyine ve buna benzeyen birçok faktörlere bağlı olmaktadır.

Dünyada kadınlara olan şiddet sadece kadınları dövmele sınırlı kalmayıp onları öldürme, yakma, bıçakla yaralama ve engelli bırakma vb. şekilde gerçekleşmektedir.

Son yıllarda Kırgızistan’da kadınlara yönelik şiddeti içeren suçlarda artış gözlenmektedir. İstatistik verilere göre Kırgızistan’da 2017 yılında aile içi şiddet gösteren erkek sayısı 7039 olarak tespit edilmiştir. 2018 yılında ise Kırgızistan’ın genel istatistik raporlarına göre, ülkedeki her üçüncü kadından birinin aile içi şiddet mağduru olduğu ortaya koyulmuştur. 2019 yılında ise, 5659 kadın şiddete maruz kalmıştır (www.prokuror.kg). 2017 yılında ise, Kırgızistan’da, “Aile Şiddetine Karşı Koruma” Kanunu yürürlüğe girerek, aile içi şiddete maruz kalan kadınları koruma ve yardım sağlama faaliyetlerini yürütülmeye başlamıştır.

Kırgızistan’da son yıllarda kadına yönelik şiddeti azaltma ve kadın haklarını koruma konusunda verimli biçimde sivil toplum örgütleri de çalışmalar yürütmektedir. Bu sivil toplum örgütleri, toplumsal cinsiyet, aile içi şiddet ve cinsel sömürü konusunda ülkede farkındalık yaratarak amacıyla cinsiyet eşitliği konusunda çalışmalar yürütmektedir. Ülkede bu konuda ‘Sezim’ (Duygu) kriz merkezi, ‘Aykın Bagyt’ (Açık Hat) örgütü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı çerçevesinde birçok faaliyetler yürütülmektedir. Ancak, buna rağmen Kırgızistan’da kadına şiddetin önüne geçilememiştir. Kırgız medyasında ise bu kadına şiddet içerikli olaylar haberleştirilmiştir. Bu çalışmada “Veçerniy Bişkek” ve “Delo №” gazetelerinde kadına yönelik şiddeti içeren 34 haber araştırıldı. En çok fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet türleri uygulandığı ve haberlere yansıtıldığı ortaya çıktı.

2. Şiddet ve Kadına Şiddet Kavramları

İnsanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkmış olan şiddet birçok bireysel ve toplumsal öge ile birlikte karmaşık bir yapı ortaya koyduğu söylenebilir. Bu nedenle şiddet olgusunu tanımlamak ve ortaya çıkarmak da kolay olmamaktadır. Şiddet zamana ve topluma göre değişen küresel seviyede bir olgudur. Şiddetin kökeninde yatan saldırganlık dürtüsü toplumsallaşma süreci içinde öğrenildiği bilinmektedir. Kendini çok farklı biçimlerde gösterebilen şiddet olgusu; gerek bireysel gerekse toplumsal boyutta sık sık karşılaşılabileceğimiz bir olgudur (Aktaş ve Uyanık, 2016:33).

Şiddet; “sertlik, sert ve kaba davranış, kaba kuvvet kullanma” olarak tanımlanmaktadır (Köknel,1996:27). Şiddet kelimesi genel olarak, “aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranış” ifade etmektedir. Kelimenin kökeni ise, saldırgan davranışları,

kaba kuvveti, beden gücünün kötüye kullanılmasını, yok eden eylemleri, taşlı, sopalı, silahlı saldırıları, bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri ortaya koyar (Köknel 1996: 20).

Özerkmen ise, şiddetin çeşitli tanımlarında karşılaşılan ortak öğeleri göstererek şiddeti, “*Kişinin canını acıtmak, yaralamak, öldürmek, mala zarar vermek amacıyla güç kullanmak; yasaya aykırı fiziki güç kullanmak; yasaya aykırı bir hedefe varmak için şiddet kullanmak ya da şiddet kullanma tehdidinde bulunmak; genelde kabul gören yasa ve ahlak ilkelerine aykırı biçimde fiziksel yok etme, gereksiz yere kırma, yok etme eylemleri; toplumsal ilişkilerde kabul edilebilirlik sınırlarını aşan zorlama eylemidir*” olarak tanımlamaktadır (Özerkmen, 2012: 2).

Kadınlara Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına ilişkin 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kadına yönelik şiddeti toplumsal cinsiyete dayalı herhangi bir şiddet eylemi olarak fiziksel, cinsel veya psikolojik sonuç tehditler dâhil olmak üzere kadınlara zarar vermek veya acı çektirmek ve bu tür eylemlerin, zorlama veya keyfi yoksun bırakma ister kamusal ister özel alanda olsun, özgürlüğü kısıtlama olarak tanımlamıştır. Ancak kadınlara olan şiddet bunlarla sınırlı değildir: “*Aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, hırpalama dâhil, ev ortamında kız çocukların cinsel istismarı, çeyizle ilgili şiddet, evlilik tecavüz, kadın sünneti ve kadınlara zarar veren geleneksel uygulamalar, eş dışı şiddet ve bunlarla ilgili şiddet içeren sömürüler; genel olarak meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetlerdir. Buna ilaveten kadına karşı şiddet türü olarak kadın ticareti ve zorla fuhuş ve fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet devlet tarafından işlenen veya göz yumulan eylemdir*” (Dünya Sağlık Örgütü, 1997).

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “*fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması*” durumu olarak tanımlanmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 1997). Bu tanımdan yola çıkarak şiddeti; bir kişiye güç veya baskı kullanarak; onun istemediği bir şey yaptırmak şeklinde de tanımlamak mümkündür. Şiddet uygulama; eylemler içinde zorlama, saldırma, fiziksel ya da psikolojik olarak acı çektirme, işkence yapma, vurma ve yaralama yer almaktadır. Birini öldürme, sakat bırakma veya yaralama yoluyla zarar verilmesini kapsayan şiddet için genel anlamda gücün aşılması diyebiliriz. Yani, başkasının hayatına veya sağlığına tehdit oluşturan, zarar veren her ruhsal ve bedensel davranışı şiddet olarak değerlendirmek mümkündür (Halıcı, 2007:11).

Köknel, şiddet sözcüğünü genel ve özel anlamda şu şekilde tanımlamaktadır. Buna göre “*Şiddet sözcüğü genel anlamda, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirirken, özel olarak saldırgan davranışları, kaba kuvveti; beden gücünün kötüye kullanılmasını: yakan, yıkan, yok eden eylemleri: taşlı, sopalı, silahlı saldırılarla bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri belirtir*” (Köknel, 2000:20). Yine başka bir tanımda ise şiddet, “*Bireye istem dışı psikolojik ve fiziksel olarak yapılan karar, tutum, fikir, alışkanlıklar ve davranışların geçici veya kalıcı olarak değiştirmesine, ruh ve beden sağlığına etki edecek şekilde bilinçli veya bilinçsiz olarak yapılan negatif yöndeki tüm psikolojik ve fizyolojik davranışlar ve yaklaşımlar bütünü*” olarak tanımlanmaktadır (Çekin, 2013). Kadına yönelik şiddet ise, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, ruhsal, cinsel hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 1993).

Kadına yönelik şiddet farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Şiddet türleri fiziksel, sözel, cinsel, duygusal, ekonomik, sosyal olarak ayrılmaktadır. Fiziksel şiddet türlerine vurma, yumruklama, itme, tokat atma, ısırma, yakma, silahla yaralama, kesme ve tedavi görmenin engellenmesi girmektedir. Sözel şiddet ise küfür etme, hakaret, bağırma, aşağılama, yıkıcı eleştirilerde bulunma, alay etme, emir vermedir. Cinsel şiddet tecavüz, istenmeyen cinsel davranış ve eylemlere zorlama, cinsel organlara zarar verme, cinsiyetinden dolayı aşağılama, doğum ya da kürtaja zorlama, cinsel ilişki sırasında zor ve güç kullanmadır. Duygusal şiddet ise arkadaşlarıyla, akrabalarıyla görüşmesine yasaklar getirme, evden çıkmasına engel olma, baskı uygulama, tehdit etme, intihar etmeyle tehdit etme, küsme, takip etme, değersiz hissettirme, fiziksel bir etki olmadan uygulanan ve

ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen davranış ve yaklaşımlar olarak bilinmektedir. Ekonomik şiddet zorla çalıştırma veya çalışmasına engel olmak, para vermemek, parayı kullanarak aşağılamaya çalışma, devamlı hesap sormak, borçlanmaya zorlamak, ekonomik baskı içeren her türlü davranış (<http://once.org.tr>).

Baran ve diğerleri ise, kadına yönelik şiddetleri şöyle açıklamaktadır: Fiziksel şiddet; dayak başta olmak üzere darp etmek, kesici aletle yaralamak veya öldürmek, ateşli silahla yaralamak veya öldürmek, üzerine yakıcı kimyasal madde dökmek, kadının uzuvlarını (burnunu, kulağını) kesmek vb. gibi travmatik, dramatik sonuçlar doğuran bir şiddet türüdür. Psikolojik şiddet, kadını küçük düşürücü davranışlarda bulunma, hakaret etme, alay etme ve dalga geçme yoluyla kadını depresyona sokma, kadını annesinin evine gitmeye zorlama, ruhsal dengesini kaybedecek davranışlara zorlama biçimindedir. Cinsel şiddet ise kadına bedensel taciz etme, tecavüze zorlama ve tecavüz etme, vb. olarak belirtilebilir. Ekonomik şiddet, kadının rızası olmadan malına, gelirine el koyma, ziynet eşyalarını elinden alma, maaş kartını elinden alma vb. olarak sıralanabilir (Baran ve diğerleri, 2017:4-5).

3. Kadına Karşı Şiddetin Medyada Yansıması

Medya kullanımı ve tüketimi bireylerin kişisel amaçlarına göre değişmektedir. Bu anlamda medya toplumsal yargıların olumlu yönde değişmesi işlevine sahip olabileceği gibi, haber ve yorumları aracılığıyla mevcut toplumsal yargıları yeniden üretebilme özelliğine de sahiptir. Son yıllarda çeşitli toplumsal sorumluluk projelerinin medya tarafından desteklendiği bilinmekle birlikte köklü bir dönüşümün gerçekleştiğini söylemek pek mümkün değildir. Kadınların iletişim sistemlerine katılımında ve ulaşılabilirliğinde yaşanan eşitsizlik, medyada kadının klişe rollerle temsil edilmesi, şiddet içeren küçültücü kadın imajına sıkça yer verilmesi gibi farklı biçimlerle toplumsal cinsiyet eşitsizliği yeniden üretilmektedir. Bu bağlamda medyanın toplumda mevcut cinsiyet ayrımcılığının devamlılığını sağladığı ve mevcut eşitsizlikleri güçlendirdiği üzerinde durulmaktadır (KSGM, 2008: 5).

4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacı, kadına yönelik şiddet haberlerinin medyada yer alış biçimlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla, 1 Eylül 2018-30 Mart 2019 yıllarında yedi aylık dönem aralığında Kırgızistan'da en yüksek tiraja sahip olan, hem dijital hem de geleneksel ortamda ve aynı zamanda Rusça ve Kırgızca yayımlanan, okur profili çeşitli ve geniş olan gazeteler olarak kabul gören "Veçerniy Bişkek" ve "Delo №" gazeteleri örnekleme seçilmiştir. Söz konusu gazetede yer alan haber başlıkları, haberdeki aktörler, aktörlerin nitelendirmeleri, şiddetin çeşitleri ve nedenleri vb. kategorik olarak ele alınmış ve incelenmiştir. Analiz kadına yönelik şiddeti ele alan 34 haber üzerinde yapılmış bulgular yorumlanmıştır.

5. Bulguları

Tablo 1. "Veçerniy Bişkek" ve "Delo №" gazetelerinin haber başlıkları, yayın tarihleri ve sayfa numaraları

"Veçerniy Bişkek" Gazetesi			
	Tarih	Sayfa №	Haberin başlığı
1	05.09.2018	1	Ağır yaraladı ve kaçtı
2	11.09.2018	5	Dördüncü kattan düştüler
3	26.09.2018	8	Üç çocuk yetim kaldı
4	28.09.2018	38	Vodka yüzünden kavga ettiler
5	10.10.2018	8	Tecavüzcüyü öldürüleşiye dövdüler
6	16.10.2018	4	Gaspcı suçüstü yakalandı

7	23.10.2018	5	Kadına el kaldırılmaz
8	23.10.2018	5	Şehveti tarafından kör edilmiş
9	26.10.2018	17	Doğaya ölümcül bir gezi
10	09.01.2019	9	Bıçakla karısına saldırdı
11	09.01.2019	9	Kayınvalidesine bıçakla saldırdı
12	09.01.2019	9	Tecavüze teşebbüs
13	09.01.2019	5	Özürülere otobüste yer yok mu veya otobüs onlara göre değil mi?
14	18.01.2019	16	Yalan mazeret
15	18.01.2019	16	Seni ben doğurdum ve seni...
16	25.01.2019	36	Katili akşam yemeğine davet etti
17	25.01.2019	36	Rellida bu sefer nasıl yargılayacak
18	01.02.2019	16	Şiddet mağdurları
19	06.02.2019	8	Aşırı ilgiden endişe duyan taksi şoförü
20	13.02.2019	4	Kendini akraba olarak tanıttı
21	12.03.2019	5	Karısını öldürdü ve kendini astı
22	15.03.2019	16	Bir doz için, her şeye hazır
23	22.03.2019	16	Sadakatsiz kocanın kaçırılması

“Delo №” Gazetesi

	Tarih	Sayfa №	Haberin başlığı
1	12.09.2018	15	Suçsuz olduğunu biliyorlar ama bunu söylemeye korkuyorlar
2	10.10.2018	5	Kırgız Büyükelçiliği'nden Köle
3	31.10.2018	13	Kız kardeşini öldürdü ve uzun süre ağladı
4	23.01.2019	23	Çocuk engel değil
5	30.01.2019	17-18	Pedofil'in karısı: kader ve teşhis
6	30.01.2019	13	Öldürmedikleri için teşekkür et!
7	30.01.2019	11	Parayı al ve unutalım
8	06.02.2019	17	Yağmur çocuğunun ölümü
9	06.03.2019	15	Kırgız-Rus Slavyan Üniversitesindeki cinsel taciz rezaleti
10	20.03.2019	11	Anne oğlunun intikamını aldı
11	27.03.2019	3	Kırgız bir göçmene Yakut darbesi

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmada “Veçerniy Bişkek” ve “Delo №” gazetelerinde 2018 yılının son 4 ayı ve 2019 yılının ilk 3 ayında yayınlanan haberler incelenmiştir. Bu süreç içinde çıkan haberler içerisinde “Veçerniy Bişkek” gazetesinde kadınlara yönelik şiddet içeren 23 haber, “Delo №” gazetesinde ise 11 haber tespit edilmiştir. Bazı haber başlıklarında kurum ve kişi adlarının ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Ayrıca kadına yönelik şiddet içeren haberlerin gazetelerin ilk sayfalarından verilmediği görülmektedir. Bu da bu tür haberlerin gazetelerde geri plana atıldığını göstermektedir. Yine gazetelerin haber tarihlerine bakıldığında kadına yönelik şiddetlerin 2019 yılında daha çok yaşandığı söylenebilir.

Haberlerinin İçeriksel Özellikleri

Haberlerin içeriksel özelliklerinde haberlerde yer alan aktörler, haberlerde başvurulan kaynaklar, şiddet uygulanırken kullanılan araçlar, şiddet uygulandığı bölge, mekân, hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca şiddete yol açan faktörlere bakılmıştır, şiddetin nedenleri, mağdurlar ve failer için şiddetin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Haberde yer alan aktörler

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Fail	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde (%)
Tanımadık/ yabancı erkek	16	45,7	3	27,2
Anne	2	5,7	-	-
Koca	5	14,2	-	-
Kadın	1	2,8	2	18,1
Üvey aba	-	-	2	18,1
Komşu erkek	1	2,8	-	-
Akraba	1	2,8	1	9
Kadının erkek arkadaşı	3	8,5	1	9
Şoför	4	11,4	-	-
Polis	-	-	1	9
Öğretmen	-	-	1	9
Toplam	35	100	11	100

Tablo 2'ye baktığımızda, "Veçerniy Bişkek" gazetesinde kadınların en çok % 45,7 oranla tanımadıkları/yabancı erkekler tarafından şiddette maruz kaldıkları görülmektedir. Daha sonra %14,2 oranla kocalarından, % 11,4 oranla şoförlerden ve % 8,5 oranla erkek arkadaşlarından şiddet gördükleri ortaya çıkmaktadır. "Delo №" gazetesinde ise kadınların en çok % 27,2 oranla tanımadıkları/yabancı erkekler tarafından şiddette maruz kaldıkları görülmektedir. Buna göre gazete haberlerinde kadına şiddet uygulayanlar olarak **tanımadık, yabancı erkek** ön plana çıkmaktadır.

Tablo 3. Şiddeti uygulayanların cinsiyeti ile ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek			Delo №	
Cinsiyet	Sayısı	Yüzde(%)	Sayısı	Yüzde(%)
Erkek	29	87,8	9	81,8
Kadın	4	12,1	2	18,1
Belirtilmiyor	-	-	-	-
Toplam	33	100	11	100

Tablo 3'te şiddet uygulayanların cinsiyetine baktığımızda "Veçerniy Bişkek" gazetesinde % 87.7 oranla ve "Delo №" gazetesinde % 81.8 oranla erkekler olduğu görülmektedir. Aynı zamanda az da olsa kadınlarında kadına şiddet uyguladıkları görülmektedir.

Tablo 4. Şiddeti uygulayanların nitelendirilmesi/adlandırılması

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Nitelemeler	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde (%)
Katil	1	2,8	-	-
Komşu	1	2,8	-	-
Damat	1	2,8	-	-
Sarhoş	3	8,5	1	9
Tecavüzcü	1	2,8	1	9
Çete	1	2,8	-	-

Belirsiz	5	14,2	-	1
Sürücü	5	14,2	-	-
Anne	2	5,7	1	9
Erkek arkadaş	3	8,5	3	27,2
Vatandaş	1	2,8	-	-
Göçmen	2	5,7	1	9
Dolandırıcı	2	5,7	1	9
Ev sahibinin kocası	5	14,2	-	-
Soyguncu	2	5,7	-	-
Akraba	-	-	1	9
Öğretmen	-	-	1	9
Toplam	35	100	11	100

Tablo 4'e baktığımızda haberlerde yer alan şiddet uygulayanların nitelenmesinde "Veçerniy Bişkek" gazetesinde 14 ayrı nitelendirme olduğu görülmektedir. Bu nitelendirmelerden % 14,2 oranla sürücü ve ev sahibinin ön plana çıkmaktadır. "Delo №" gazetesinde ise 8 ayrı nitelendirmenin yapıldığı görülmektedir. Bu nitelendirmelerden ise, % 27,2 oranla erkek arkadaş ön plana çıkmaktadır.

Tablo 5. Şiddetin türlere Göre Dağılım Sayısı

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Şiddet türleri	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde(%)
Fiziksel şiddet	17	19,3	5	10,2
Cinsel şiddet	9	11,3	4	9,2
Sosyal şiddet	1	3,3	-	-
Ekonomik şiddet	3	5,3	-	-
Psikolojik şiddet	9	11,3	5	10,2
Sözel şiddet	4	6,3	5	10,2
Toplam	43	100	19	100

Tablo 5'te ise "Veçerniy Bişkek" gazetesinde şiddet türlerinden kadınların en çok % 19,3 fiziksel şiddete, % 9 oran ile cinsel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. "Delo №" gazetesinde ise en çok kadınların psikolojik, fiziksel, sözel ve cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Tablo 6. Fiziksel şiddet biçimleri

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Fiziksel Şiddet Biçimleri	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde(%)
Dövmek/Dayak atmak	7	41,1	1	20
Öldürmek	7	41,1	4	80
Yaralamak (kesici bir alet veya silahla)	3	17,6	-	-
Diğer	-	-	-	-
Toplam	17	100	5	100

Tablo 6'da "Veçerniy Bişkek" gazetesinde kadınlara yönelik şiddet içerikli haberlerde fiziksel şiddet biçimlerinden arasında en çok uygulanan şiddetler dövmek, dayak atmak ve öldürmek

olmuştur. % 17,6 oranla ise yaralama olduğu görülmektedir. “Delo №” gazetesinde ise en çok % 80 oranla öldürme görülmektedir.

Tablo 7. Sözel şiddet biçimleriyle ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Sözel Şiddet Biçimleri	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde(%)
Küfür etmek	1	25	-	-
Tehdit etmek (söz, telefon vb. ile)	-	-	3	60
Hakaret etmek	-	-	-	-
Sözlerle küçük düşürmek	1	25	2	40
Suçlamak	1	25	-	-
Aşırı genellemeler yapmak (Sen hep böylesin, Bunu her zaman yaparsın gibi)	-	-	-	-
Yüksek sesle bağırarak	1	25	-	-
Diğer	-	-	-	-
Toplam	4	100	5	100

Tablo 7’de sözel şiddet biçimlerinden “Veçerniy Bişkek” gazetesinde % 25 oranlarla küfür etmek, sözlerle küçük düşürmek, suçlamak, yüksek sesle bağırarak olarak görülmektedir. “Delo №” gazetesinde ise % 60 oranla tehdit etmek, % 40 oranla sözlerle küçük düşürmek sözlü şiddet olarak görülmektedir.

Tablo 8. Ekonomik şiddet biçimleri

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Ekonomik Şiddet Biçimleri	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde(%)
Şantaj yoluyla parasını almak	1	33,3	-	-
Gasp etmek	1	33,3	-	-
Fahişeliğe zorlamak (Ticari cinsel sömürü yapmak)	1	33,3	-	-
Uyuşturucu/hap satışına zorlamak	-	-	-	-
Suç işlemeye zorlamak	-	-	-	-
Diğer	-	-	-	-
Toplam	3	100	0	100

Tablo 8’e baktığımızda “Veçerniy Bişkek” gazetesinde %33,3 oranlarıyla şantaj yoluyla parasını almak, gasp etmek, fahişeliğe zorlamak olarak yapılan ekonomik şiddet içerikli haberler öne çıkmıştır. “Delo №” gazetesinde ise ekonomik şiddet içerikli haber çıkmamıştır.

Tablo 9. Cinsel şiddet biçimleri

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Cinsel şiddet	Sayı	Yüzde (%)z	Sayı	Yüzde (%)
Tecavüz etmek	6	66,6	2	50
Cinsel tacizde bulunmak	3	33,3	-	-
Cinsel içerikli imalar yapmak	-	-	1	25
Ensest ilişkiye girmek	-	-	1	25
Toplam	9	100	4	100

Tablo 9'a baktığımızda cinsel şiddet biçimleriyle ilgili bilgilerden "Veçerniy Bişkek" gazetesinde en çok % 66,6 oran ile tecavüz uğrama cinsel şiddet olarak ön plana çıkmıştır. % 33,3 oran ile cinsel tacizde bulunma ön plana çıkmıştır. "Delo №" gazetesinde ise % 50 oran ile tecavüze uğrama, % 25 oranlar ile cinsel içerikli imalar yapmak, ensest ilişki cinsel şiddet olarak ön plana çıkmıştır.

Tablo 10. Psikolojik şiddet biçimleri

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Psikolojik şiddet	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde(%)
Duygusal travma yaşatmak	1	11,1	1	20
Kadının hareket özgürlüğünü kısıtlamak	1	11,1	-	-
Kadının kendisine olan güvenini ve saygısını yitirmesini sağlamak	5	55,5	2	40
Katı kurallar ve sınırlar koyarak psikolojik baskı kurmak	-	-	-	-
Suçlamak	2	22,2	1	20-
Kadını reddetmek/ kabul etmemek	-	-	1	20
Toplam	9	100	5	100

Tablo 10'a baktığımızda "Veçerniy Bişkek" gazetesinde % 55 oranla kadının kendisine olan güvenini ve saygısını yitirmesini sağlama ve suçlama psikolojik şiddetler olarak görülmektedir. "Delo №" gazetesinde ise % 40 oran ile kadının kendisine olan güvenini ve saygısını yitirmesini sağlamak, % 20'ler ise duygusal travma yaşama ve reddedilme/ kabul edilmeme eylemleri görülmektedir.

Tablo 11. Sosyal şiddet biçimleri

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Sosyal şiddet	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde(%)
Kadının sosyal yaşamını sınırlamak	1	100	-	-
Kadının evden çıkmasına izin vermemek	-	-	-	-
Gözetiminde işkence	-	-	-	-
Gözetiminde aç bırakmak	-	-	-	-
Diğer	-	-	-	-
Toplam	1	100	0	100

Tablo 11'e baktığımız zaman sosyal şiddet içerikli "Veçerniy Bişkek" gazetesinde 1 haber olduğu görülmektedir. Bu şiddet ise inde kadının sosyal yaşamını sınırlama olarak görünmektedir.

Tablo 12. Haberlerde başvuru kaynakları

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Kaynak	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Polis	15	44,1	1	9
Mağdurun yakınları	1	2,9	1	9
Mağdur	6	17,6	4	36,3
Komşular	1	2,9	-	-
Adli birim-mahkeme-avukat	3	8,8	2	18,1
Şahit	1	2,9	1	9
Kolluk görevlisi	3	8,8	1	9
Gösterilmiyor	4	11,7	1	9
Toplam	34	100	11	100

Tablo 12'ye baktığımızda "Veçerniy Bişkek" gazetesinde kadına şiddet içeren haberlerde haberin kaynağı olarak % 44 oran ile polis, % 17,6' oranla mağdurun kendisi ve % 8,8 oran ile adli birim-mahkeme-avukat ve kolluk görevlileri ön plana çıkmışlardır. "Delo №" gazetesinde kadına şiddet içeren haberlerde haberin kaynağı olarak ise % 36,3 oran ile mağdurun kendisi ve %18, 1 oranla adli birim-mahkeme-avukat olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Şiddet uygulanırken kullanılan araçlar

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Kullanılan araç	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde
Fiziksel güç	6	31,5	2	40
Bıçak –(çakı/kama/ekmek bıçağı/satır/kılıç/döner bıçağı)	7	36,8	2	40
Ağır metal nesne	3	15,7	-	-
Silah	1	5,2	-	-
Gösterilmiyor	-	-	1	20
Sopa/Şişe	1	5,2	-	-
Araba	1	5,2	-	-
Toplam	19	100	5	100

Tablo 13'e baktığımızda şiddet uygulanırken "Veçerniy Bişkek" gazetesinde % 36,8, bıçak – (çakı/kama/ekmek bıçağı/satır/kılıç/döner bıçağı), % 31.5 oranla fiziksel güç ve % 15.7 oranla ağır metal nesne kullanıldığı görülmektedir. "Delo №" gazetesinde ise % 40 oranla bıçak – (çakı/kama/ekmek bıçağı/satır/kılıç/döner bıçağı), fiziksel güç kullanılmıştır.

Tablo 14. Şiddet uygulandığı bölge ile ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Bölge	Sayısı	Yüzde (%)	Sayısı	Yüzde (%)
Çüy	10	37	6	54,5
Celal-Abad	-	-	-	-
Issık-Göl	2	7,4	3	27,2
Oş	4	14,8	-	-
Narın	1	3,7	-	-
Batken	-	-	-	-
Talas	1	3,7	-	-
Belirtilmiyor	9	33,3	2	18,1
Toplam	27	100	11	100

Tablo 14'e baktığımızda "Veçerniy Bişkek" gazetesinde % 37 oranla en çok şiddet uygulanan bölge olarak karşımıza Çüy bölgesi çıkmaktadır. "Delo №" gazetesinde de aynı şekilde % 54,5 oranla şiddetin en çok uygulandığı yer olarak Çüy bölgesi görünmektedir. Veçerniy Bişkek Gazetesi'nde sırayla baktığımızda diğer şiddet uygulanan bölgeler %14,8 oranla Oş, % 7,4 oranla Issık-Göl, % 3,7 oranla Talas ve Narın bölgeleri gelmektedir. Delo № Gazetesi'nde ise Çüy Bölgesinden sonra % 27,2 oranla Issık-Göl bölgesi şiddetin çok uygulandığı bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında her iki gazete de Celal-Abad ve Batken bölgelerinde kadına yönelik şiddetle ilgili haber çıkmadığı görülmektedir. Buna göre bu iki bölgeyi kadına yönelik şiddetin az olduğu bölge olarak belirtebiliriz.

Tablo 15. Şiddet uygulandığı mekânla ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek Gazetesi			Delo № Gazetesi	
Mekan	Haberlerin Sayısı	Yüzde(%)	Haberlerin Sayısı	Yüzde
Ev	13	46,4	4	36,3
Cadde-sokak	8	28,5	3	27,2
Otel	1	3,5	-	-
Belirtilmiyor	1	3,5	-	-
Araç içi	1	3,5	-	-
Kamu kurumu binaları	3	10,7	4	36,3
İssiz mekân	1	3,5	-	-
Toplam	28	100	11	100

Tablo 15'e baktığımızda ise kadına yönelik şiddetin "Veçerniy Bişkek" gazetesinde en çok mekân olarak % 46,4 oranla ev daha sonra % 28,5 oranla cadde-sokak ve % 10 oranla kamu kurumu binaları gelmektedir. "Delo №" gazetesinde ise kadına yönelik şiddet en çok mekân olarak % 36,3 oranlarla evde ve kamu kurumu binaları, % 27,2 oranla ise cadde- sokak gelmektedir.

Tablo 16. Uygulanan şiddetin nedeni ile ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek			Delo №	
Neden	Sayısı	Yüzde(%)	Sayısı	Yüzde (%)
Herhangi bir nedene dayanmayan şiddet	2	7,4	2	18,1
Cinsel ilişkiye girmek istememesi	10	37	4	36,3
Belirtilmiyor	1	3,7	1	9
Başkaldırıldığı için ceza	1	3,7	1	9
Kavga	7	25,9	-	-
Para talep ettiği için	4	14,8	1	9
Kuralla uymadığı için	1	3,7	-	-
Hırsızlık	1	3,7	-	-
Suçlamak	-	-	1	9
İntikam	-	-	1	9
Toplam	27	100	11	100

Tablo 16’da kadına yönelik uygulanan şiddetin nedenlerine baktığımızda “Veçerniy Bişkek” gazetesinde % 37 oranla en çok kadını cinsel ilişkiye zorlama olduğu görülmektedir. Daha sonra ise % 25,9 oranla kavgadan ve % 14,8 oranla kadından para talep etme kadına yönelik uygulanan şiddetin nedenleri olarak görülmektedir. “Delo №” gazetesinde ise % 36,8 oranla cinsel ilişkiye kadını zorlama, % 18,1 oranla herhangi bir neden olmaksızın kadına şiddet uygulandığı görülmektedir. Burada dikkat çeken her iki gazete haberlerinde şiddetin nedeni olarak kadını cinsel ilişkiye zorla karışımıza çıkmaktadır.

Tablo 17. Mağdurlar için sonuçlar/etkiler ile ilgili bilgiler

Veçerniy Bişkek			Delo №	
Sonuçlar	Sayı	Yüzde(%)	Sayı	Yüzde(%)
Psikolojik travma	9	24,3	5	55,5
Ölüm	7	18,9	4	44,4
Yararlanma	17	45,9	-	-
Beyin sarsıntısı	1	2,7	-	-
Kriz merkezine gönderilmesi	1	2,7	-	-
Hastaneye gönderilmiş	2	5,4	-	-
Toplam	37	100	9	100

Tablo 17’ye baktığımızda “Veçerniy Bişkek” gazetesinde şiddete mağdur kalan kadınların şiddet sonrası % 24,3 oranının psikolojik travma yaşadıkları, % 45,9 oranının yararlandığı ve % 18,9 oranının hayatını kaybettiği görülmektedir. “Delo №” gazetesinde ise şiddete mağdur kalan kadınların şiddet sonrası % 55,5 oranının psikolojik travma geçirdiği, % 30 oranının ise hayatını kaybettiği görülmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada 1 Eylül 2018 ve 30 Mart 2019 arasında yayınlanmış olan Kırgızistan'daki "Veçerniy Bişkek" ve "Delo №" gazetelerindeki kadına yönelik şiddet incelenmiştir. Araştırmada gazete haberlerindeki şiddet unsuru ele alınarak, kadına yönelik şiddetin türleri, biçimleri, nedenleri, şiddeti uygulayanlarla ilgili bilgiler, kaynaklar, şiddet uygulanan mekânlar ele alınmıştır. Buna göre kadına yönelik uygulanan şiddet içerikli haberlere "Veçerniy Bişkek" gazetesi, "Delo №" gazetesine göre daha çok yer vermekte ve gündeme getirmektedir. Gazete haberlerine baktığımızda kadına yönelik uygulanan şiddet türlerinden fiziksel ve cinsel şiddetlerin daha çok uygulandığı görülmektedir. Gazetelerde yayınlanan haber polis ve mağdurların kendisine dayandırılmaktadır. Çalışma sonucu gösterdiği gibi Kırgızistan'da kadına şiddet olaylarının en çok Çüy ve Oş bölgelerinde görülürken, Celal-Abad ve Batken bölgelerindeki olaylar yansıtılmamıştır. Bunun yanında ele alınan "Veçerniy Bişkek" gazetesi kadına yönelik şiddet içerikli kısa, güncel olaylarla ilgili haberlerle sınırlanırken, "Delo №" gazetesinin içerikleri mağdurların kendisinin anlattığı tematik konulu haberlerle daha çok ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda gazetelerdeki olaylara bakarak, kadına yönelik şiddetin ekonomik, sosyal sınıf, toplumsal -eğitimsel, kültürel boyutundan kaynaklandığı görülmektedir. Bundan dolayı kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmada, azaltmada ve toplumda farkındalık yaratmada medyanın yerinin çok önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir. Aynı zamanda bu medyanın toplumsal sorumluluğudur. Ancak medya bu toplumsal sorumluluğu yerine getirirken toplumu eğiten, iktidarı etkileyen ve kadının sesini duyuran içerikte haber oluşturmalı ve sunmalıdır.

Kaynakça

1. Akkaş, Z. Uyanık, (2016). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi 6 (1), s.32-42.
2. Delo № gazetesinin 2 Eylül 2018 ve 30 Mart 2019 arasında yayınlanan kadına yönelik şiddet içerikli bütün haberler.
3. Gendernaya statistika, <http://www.stat.kg/ru/statistics/gendernaya-statistika/> Erişim tarihi: 27.05.20.
4. Görgün Baran ve diğerleri, (2017). Medyada Kadına Yönelik Şiddet Haberlerinin İçerik ve Sunum Açısından Analizi: Beyazgazete.Com Örneği, s.3-4.
5. Halıcı, C., (2007). Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Eskişehir.
6. Kırgız Respublikasının Başkî prokuraturası <https://www.prokuror.kg/news-kg/2527-kyrgyz-respublikasynyn-bashky-prokuraturasy-zharyyalajt.html>, Erişim tarihi: 15.09.20.
7. Köknel, Ö. (1996). Bireysel ve Toplumsal Şiddet, 1. Basım, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
8. Kökül, Ö., (2000). Bireysel ve Toplumsal Şiddet, Altın Kitaplar Yayınevi, s. 20, İstanbul.
9. Naruşim molçaniye o nasilii v otnoshenii jenshin i devoçek Kırgızstana, <http://sezim.org/narushim-molchanie-o-nasilii-v-otnoshenii-zhenshhin-i-devochek-v-kyrgyzstane/>, Erişim tarihi: 15.05.20.
10. Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. Akademik Bakış Dergisi, Sayı:28 s:1-19.
11. Semeynoe nasiliye gde iskat pomoşi, https://24.kg/obschestvo/88886_semeynoe_nasilie_gde_iskat_pomoschi/ Erişim tarihi: 22.05.20.
12. Subaşı, N., Akın, A. Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri Ve Sonuçları, s. 3.
13. Şiddet nedir? <http://once.org.tr/siddet-nedir/>, Erişim tarihi: 16. 09.20.
14. Veçerniy Bişkek gazetesinin 2 Eylül 2018 ve 30 Mart 2019 arasında yayınlanan kadına yönelik şiddet içerikli bütün haberler.
15. World Health Organization July 1997, <https://www.who.int/gender/violence/v4.pdf>.

16. World Health Organization, (1993). Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu: Özet. Genova.
17. Çekin, A. (2013). Çalışma Hayatında İnsan Onuruna Karşı Psikolojik Bir Şiddet Örneği: Mobbing. Kastamonu Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi.